

Patricia, permisso Senatus, frequenter in carcerem introducebantur. Ita nobilium virorum visitatione & benigno sermone Albertus adversam fortunam & calamitatem paullo patientius ferebat. Accersitus Etruscis Rolandus in locum fratris, obsidionem ad Montem-silicem instaurat. Accessere in societatem cum Venetis Estenses Marchiones, & Mantuæ Domini. Utrique per id tempus invisæ erant Scaligerorum opes. Montem circumfidentes, oppidum per vim capiunt: deinde quidquid terræ in finibus Patavinorum Scaligero parebat, parvo labore recipiunt. Transgressi Vicentinos incurstant, vicos & castella diripiunt. Tum facta rerum, & pecorum, & hominum ingenti præda, ædificia succendunt. Mox verò adjunctis majoribus copiis, Veronam ire pergunt. Castra propius urbem locant. Supererant adhuc Scaligeris, quamquam rebellione Patavinorum fuis & cæsis copiis, populatoque agro, res afflictæ existimarentur, vires & opes ad impetum, & vim hostium sustinendos: ita difficile erat illos debellare. Optimum igitur factu existimavit Venetus Vicentiam ab societate Scaligerorum ad se avertere. Mediolani, ut supra docuimus, Ursus Justinianus perpetuan per quinquennium præfecturam egerat, & ob res justæ, prudentes, atque magnifice gestas, Actii & Populi gratiam comparaverat. Hujus consilio & prudentia factum est, ut Actius fœdus & amicitiam cum Veneto iniret. Jam invisus erat Scaliger Actio, & Patruis. Inhiabat hic Mediolani imperio. Actius Lodrisium ob suspicionem novandarum rerum, & jam insidias molientem, patria & finibus submoverat. Hunc Veronæ Scaligeri fovebant, spemque inde fecerant recuperandarum rerum. Ita non invisus Actius cum Veneto in amicitiam conjungitur. Perire ab Actio Veneti atque Socii, ut non solum suis copiis Luchinus præficeretur, quas pro fœdere & conventionem auxilio missurus erat, sed princeps & dux universi exercitus esset. Magna erat Luchini auctoritas inter Longobardos. Res vivente Actio gubernabat. Externarum gentium exercitus, qui ejicere regno patrem & fratres conabantur, semel atque iterum fuderat, & pene occisione ceciderat. Ita omnium consensu illi summa rerum permittitur. Ingens illi pecunia ad conducendos milites data fuit. Hic cum trecentis electis equitibus, armis & equis splendide ornatis, quum in exercitum venisset, continuo Veronam obsidere constituit. Jamque propius mœnia castra admoverat. Cæterum insidias pettus parere illi Sociorum Ductores nesciebant. Hoc ubi Mastinus rescivit, per dolos & insidias Luchinum ut captivum in potestatem suam traheret, vel si id minus procederet, occideret: Forte merebant Germani quidam sub Italiæ Principibus. Jusserat olim Luchinus ob latrocinium & cædem medio foro perpetraram Prætorianæ cohortis præfectum capitale multari, & facinoris ministros. Actius haud parvam manum Germanorum sub imperio suo habebat. Gens erat superba, & quia arma tractabat, à furtis & rapinis temperare nesciebat. Quidam ex his inter Prætorianos electi pro salute & defensione Actii excubabant. Noctu in foro mercatorio Præfectum vigiliam, pulsare, atque spoliaverunt, nec contenti hac violentia, Præfectum cohortis, quæ personæ Actii assistebat, interficiunt. Luchinus vim & cædem, & tantam licentiam ne impu-

A nitam reliquisset, latiusque feritas, & avaritia immanium barbarorum vagaretur, auctores facinoris, tum etiam ministros medio in foro securi percuti iussit. Horum fratres atque cognati, qui stipendia forte sub Venetis merebant, pacta ingenti pecunia, Mastinus, ut Luchinum proderent, perpulit. Constituerunt ut quando manus confererent, in ipso cardine pugna arma in Luchinum obverterent, quem si vivum capere non possent, confoderent. Suspectos super prodicione Luchinus, ut primum in castra venit, habuit. Mobiles expertus fuerat barbarorum animos, spe præmii ad quodcumque facinus adductum iri. Præterea vindictæ avidos occasionem rapturos, quicumque illis oblata foret. In stativis aliquandiu stetit, ne præ timore atque ignavia castris cessasse diceretur. Cæterum posteaquam Mastinini de insidiis comperit, & cædem & captivitatem instare, clam vocatis suis, & se cum hoste constiturum dicens, acie instructa atque parata è castris abiens, Mantuam primum contendit, inde Mediolanum petiit. Non defuere tamen qui illum meticulosum & parum strenuum ducem dicerent: credo quia discessus causam, & barbarorum consilia ignorabant. Cæterum posteaquam cognitum fuit, conjuratum fuisse in ejus perniciem, & nisi cavisset barbaros, qui qua die constituta pugna erat, ubi agnovere dolos non procedere, præsidium deferuerunt, & Veronam profugerunt, prudentissimus habitus fuit Luchinus, quippe qui incolumi cum exercitu Mantuam se recepisset. Mediolanum mox reversus ædem amplam & spatiosam eo in loco ædificare instituit, ubi pridem Trajanus Nerva palatium extruxisset traditur. Adhuc manent ædes. Visuntur in parietibus i signa veteris familiæ vipera, in cuius vertice Aquila expandit alas. Cæterum Actius ne fidem proderet existimaretur, adversus Scaligerum arma movet, vicinos Brixianos primum invadit, fines hostiliter populatur, ferro & igne cuncta permiscens, tum propius urbem admovet castra. Brixiani spe subsidii destituti deditionem faciunt. Actius ut majori cum dignitate Brixiam introiret, atque dies celebrior haberetur, nobiles duos Mediolanenses militari ornamento decoravit, Johannem Besutium, hunc Cremonensibus præfecerat, & Bronzinum Caymum, qui Bergomi iussu ipsius præturam gerebat. Cæterum ut erat miti ingenio, & in ipsa victoria mansuetus & clemens, Brixiam reductis exulibus, pacem inter cives composuit, quos inter capitalis ira intercesserat, cædibus, aut exilio & spoliis invicem perpetratis exhaustam redintegravit, sub abolitione injuriarum & maleficiorum; deinde Mediolanum rediit. Blondus, ut ferè in narratione eorum, quæ illis temporibus in nostra Gallia gesta fuerunt, parum diligens fuit, ordinem negotii prævertit, de Luchino & Actio plane rudis, vix distinguere imperia, consilia & causas belli non explicat. Nullum apud hunc & Sabellicum verbum de Societate à Venetis cum Vicecomite inita, neque item de summa negotii Luchino à Sociis permilla; denique nescio quorundam annotationibus, ne dicam chronicis, cursim & strictim compositis, atque utinam non falsis, narrantibus contenti sunt. Desidero in utroque diligentiam; & quod majus nefas habetur, quod veritati non studerent, parum vera literis mandant. Hoc indiligentiæ, & temeritati magis quam odio, & livori, aut invidiæ tribuo.